

У високорозвинутих країнах та країнах, що розвиваються, наявність високоефективної системи розробки та виробництва власних діагностичних та лікарських препаратів вважають одним із головних напрямів розвитку фармацевтичної галузі.

В Україні у цій сфері склалася практично катастрофічна ситуація внаслідок відсутності всієї необхідної інфраструктури для розробки нових лікарських засобів. Існуючі ланки цього технологічного процесу лише забезпечують виробництво препаратів-генериків, на які закінчилася дія охоронних документів. Тобто вітчизняне виробництво лікарських і діагностичних засобів сконцентроване на препаратах навіть не вчорашнього, а позавчорашнього дня.

Саме для усунення такої ситуації за ініціативи Держінформнауки у 2011 р. Кабінет Міністрів України затвердив Державну цільову науково-технічну програму розробки новітніх технологій створення вітчизняних лікарських засобів для забезпечення охорони здоров'я людини та задоволення потреб ветеринарної медицини на 2011–2015 рр.

Минулого року за підтримки Держінформнауки було зроблено перші досить серйозні кроки в створенні вітчизняної системи розробки та виробництва інноваційних лікарських засобів. Перш за все це стосується створення сучасної наукової інфраструктури, необхідної для розробки нових ліків.

Так, на базі Київського національного університету імені Тараса Шевченка створено лабораторію високоефективного біомолекулярного скринінгу хімічних речовин потужністю до 100 тис. сполук на місяць, яка дає можливість дуже швидко визначати речовини з максимальною біологічною дією, на основі яких створюються нові лікарські засоби. Без цієї лабораторії пошук таких сполук проводився б роками. Уже перша апробація можливостей нової лабораторії дала можливість упродовж лише 2,5 місяців знайти нові, дуже перспективні речовини для лікування туберкульозу.

В Інституті молекулярної біології та генетики НАН України створено лабораторний модуль для аналізу пошкоджень геному людини на основі технології мікрочіпів...Застосування такого методу діагностики дає змогу на дуже ранніх стадіях виявляти різні захворювання (перш за все – онкологічні). Такі методи діагностики досі в Україні не використовувалися. Лабораторний модуль дає можливість перейти від імпортування сучасних технологій діагностики до розробки їх силами вітчизняних учених.

На забезпечення умов для прискореного створення нових методів діагностики захворювань спрямовано й розробку технології отримання люмінесцентних матеріалів, які найбільш широко використовуються при

біологічних дослідженнях. У рамках програми в ДНУ НТК «Інститут монокристалів» розроблено вітчизняні технології отримання флуоресцентних барвників Cu_3 , Cu_5 та Cu_7 , необхідних для створення сучасних діагностичних систем. Це дасть змогу не тільки замінити імпорتنі матеріали вітчизняними, суттєво дешевшими, аналогами, а й забезпечити їхню поставку користувачам у надзвичайно короткий термін (12 днів), що значно скорочує витрати часу на біологічні дослідження.

Попри труднощі й негаразди, які мають місце у вітчизняній науковій сфері, в Україні достатньо наукових колективів, здатних створювати, а головне – доводити до втілення в готові технології науково-технологічні проекти високого рівня, які за своїми результатами не лише не поступаються, а досить часто перевершують іноземні аналоги. У рамках державного замовлення на створення новітніх технологій впродовж 2011–2012 рр. Держінформнауки було відібрано та підтримано цілий ряд перспективних робіт, результати виконання яких мають загальнодержавне значення (*Чеберкус Д. Перспективи проектного фінансування наукової і науково-технічної діяльності в Україні // Наука та інновації. – 2013. – № 3. – С. 76–78*).